ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ,

Ἢ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΙΝΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.

ΥΠΟ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΑΡΙΛΑΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
927
ΙΩ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΦΟΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΜΕΛΙΣΤΑΓΟΥΣ.

(ΟΔΟΣ ΑΓΟΡΑΣ)

1843.

« Διὰ νὰ πραγματευθῇ τις προσηκόντως περὶ τῶν σεβαστῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, δὲν μὲ λανθάνει, ὅτι ἀπαιτοῦνται κ. γνώσεις εἰδικαὶ, κ. κάλαμος ἐπιτήδειος καὶ ἄλλα βοηθήματα οὐκ ὀλίγα. Τὰ δὲ ἐν τῇ παρούσῃ συντόμῳ ἐκθέσει ἀναφερόμενα ἐγράφησαν ἐπιτοπίως κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς φαντασίας μου ἀτάκτως καὶ ὅπως ἔτυχεν, ἐπὶ μόνῳ σκοπῷ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀνάμνησιν εἰς ἡλικίαν ὡριμωτέραν, καὶ ὡς τοιαῦτα παρακαλεῖται νὰ κρίνῃ αὐτὰ ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης. »

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ,

Ἢ

Σύντομος Περιγραφή τινων τῶν

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.

Τὴν 20 Ἀπριλίου, 1843.

Ἐνῷ ὁ ἥλιος φλογώδης ἀνέκυπτεν ἐπὶ τοῦ ἀνεφέλου ὁρίζοντος, τὸ ἀτμόπλοιον διέσχιζε τὰ κύματα τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου μεταξὺ Αἰγίνης καὶ Ἀττικῆς. Ὄπισθεν ἡμῶν πρὸς τὰ δεξιὰ ἀφήσαμεν τὸ Σούνιον, καὶ εἰς τὰ πρόσω ἴδομεν ἀριστερόθεν τὴν Σαλαμῖνα καὶ τὸ παρ' αὐτῇ στενὸν, ὅπου ἐκυβεύθη ποτὲ ἡ τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερία καὶ ἐδοξάσθη ὁ Θεμιστοκλῆς! Ἰδοὺ φαίνεται μακρόθεν ἀμυδρῶς πως καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ϗ τὰ νέα ἀνάκτορα λευκάζοντα ἐν μέσῳ ὁμίχλης. Οἱ τρεῖς δὲ λιμένες τῆς Ἀττικῆς κατὰ σειρὰν, ὁ Φαληρεὺς, ἡ Μουνυχία καὶ ὁ Πειραιεύς. Οὔτε τῶν Ἀθηναίων τὰ νεώρια, οὔτε τῆς Μουνυχίας Ἀρτέμιδος ὁ λαμπρὸς ναὸς ὑπάρχουσι πλέον. Χέρσος ἐναγκαλίζεται τοὺς δύο τούτους περιφανεῖς ποτε λιμένας. Αἱ ἀναμνήσεις μόναι τῆς ἀρχαιότητος συγκινοῦσι τὴν καρδίαν· ἡ δ' ἐνεστῶσα ἀθλιότης ἀποσπᾷ τὰ δάκρυα.

Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς πρωΐας εἰσπλέομεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς. Οὔτε ἡ λαμπρά ποτε καὶ ἐκτεταμένη τοῦ Πειραιῶς πόλις, οὔτε τὰ πολυάριθμα ἐμπορικὰ καταστήματα, οὔτε ἡ πληθὺς τῶν νεῶν καὶ τῶν ναυτιλλομένων, οὔτε τὰ ὑπερήφανα τείχη ὑπάρχουσι πλέον. Εὐάριθμοι δὲ οἰκίαι περὶ τὴν προκυμαίαν, ϗ ἕτεραι εἰς τὸ ἐνδότερον κείμεναι σποράδην ϗ ἄλλαι τινὲς οἰκοδομαὶ, μικρὸς ἀριθμὸς πλοίων ϗ βαθεῖα σιωπὴ καὶ ἐρημία· μόνος ὁ κρότος τῶν ἁμαξῶν ἀκούεται. Ἀποβάντες εἰς τὴν ξηρὰν, μισθοῦμεν ἅμαξαν καὶ διευθυνόμεθα πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Θησέως. Ἡ καρδία μου πάλλει, καὶ ὁ νοῦς μου εἶναι τεταραγμένος· ἀναμνήσεις συγκεχυμέναι, ϗ χαρὰ καὶ λύπη κυριεύουσι τὸ πνεῦμά μου.

Ἡ ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας ἄγουσα ὁδὸς εἶναι ἱκανῶς εὐρεῖα καὶ ὁμαλὴ, οὐχὶ ὅμως καὶ εὐθεῖα μέχρι τέλους. Ἡ ὁδὸς αὕτη δὲν ἐσχεδιάσθη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ μακροῦ τείχους ὡς ἔγγιστα. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁδοῦ παρατηροῦνται λείψανα τείχους ἐκ μεγάλων λίθων, ἴσως τοῦ Πειραϊκοῦ τείχους, ἀνωτέρω δὲ φαίνονται ἄλλα λαμπρότερα ἐκ τετραγώνων λίθων, λείψανα, ὡς βεβαιοῦσι,

τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν μακρῶν τειχῶν· ἀριστερόθεν δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς ὁδοῦ, τὴν θέσιν τοῦ Κεραμεικοῦ. Ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐκτείνονται πεδιάδες καλλιεργημέναι καὶ κατάφυτοι, μάλιστα δὲ ὑπὸ ἐλαιῶν. Δεξιόθεν δὲ εἰς ἀπόστασιν τινὰ φαίνεται ὁ τάφος τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ Καραϊσκάκη, εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ ἥρως οὗτος ἔπεσε μαχόμενος.

Μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας πορείαν εἰσήλθομεν εἰς Ἀθήνας. Ἡ εἴσοδος αὕτη δὲν εἶναι ἡ παλαιά· ἐκείνη ἔκειτο μεταξὺ τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου, ἡ δὲ σημερινὴ εἶναι βορειότερον αὐτῆς.

Τὴν νέαν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν διασχίζουσι σταυροειδῶς δύο ὁδοὶ, ἡ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἡ τοῦ Αἰόλου, ἀμφότεραι δὲ ἀρκούντως πλατεῖαι, εὐθεῖαι καὶ ὁμαλαὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. Νέαι οἰκοδομαὶ λαμπραὶ, λαμπρότεραι ἴσως τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς, κοσμοῦσι τὰς ὁδοὺς ταύτας· ἄνθρωποι δ' ἀργοὶ κατὰ μέγα μέρος ἴσως, ἀλλὰ κομψῶς ἐνδεδυμένοι, πληροῦσιν αὐτὰς ἀκαταπαύστως.

Πανεπιστήμιον.

Περὶ τὴν 9 ὥραν π. μ. ἀπῆλθον κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἠκροάσθην τοῦ μαθήματος τῆς Θεολογίας παραδιδομένου παρὰ τοῦ Κυρίου Κ. Κοντογόνη, ἀνδρὸς πολυμαθοῦς καὶ ἀξιολόγου καὶ παρὰ πάντων εὐνοουμένου διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ. Δὲν ηὐτύχησα δὲ ν' ἀκροασθῶ καὶ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας, καὶ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Κυρίου Μισαὴλ Ἀποστολίδου, ἑτοιμαζομένου τότε ν' ἀποδημήσῃ διὰ Ῥωσίαν. Μετὰ ταῦτα περιῆλθον τὸ κατάστημα. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Πανεπιστημίου κειμένη ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς νέας πόλεως, εἶναι λαμπρὰ καὶ στερεὰ ἀλλ' ἀτελὴς εἰσέτι. Αἱ αἴθουσαι τῶν παραδόσεων καὶ τὸ Πρυτανεῖον συνιστῶσι τὸ κάτω πάτωμα· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου εἶναι τὸ ἀναγνωστήριον, ἡ Βιβλιοθήκη, περιέχουσα ὑπὲρ τοὺς 30,000· τόμους διαφόρων γλωσσῶν κάλλιστα διατεταγμένους κατ' εἶδος (α), καὶ ἡ ἀποθήκη τῶν φυσικῶν πειραμάτων. Τοῦ Ἀναγνωστηρίου ἡ αἴθουσα οὐδεμίαν ἔχουσα θυρίδα δέχεται τὸ φῶς διὰ τῆς ὀροφῆς, οὔσης ἁπάσης ἐξ ὑέλου ξεστοῦ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἀπεξειργασμένης. Ὁ ἔφορος, ὑποβιβλιοθηκάριος καὶ κλητὴρ τῆς βιβλιοθήκης εὑρίσκονται κατὰ προσδιωρισμένας ὥρας ἐντὸς τοῦ Ἀναγνωστηρίου, καὶ ὁ βουλόμενος δύναται προσελθὼν, νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ὅ,τι ἐπιθυμῇ βιβλίον, νὰ μελετήσῃ καὶ λάβῃ σημειώσεις ἐντὸς αὐτοῦ.

(α) Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκονται αἱ καλλίτεραι καὶ σπανιώτεραι ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, καὶ πλεῖστα τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ἐν οἷς ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ σπάνια καὶ πολύτιμα βιβλία. Χάρις δ' εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὰς προσπαθείας τοῦ ἐφόρου Κυρίου Τυπάλδου, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ φιλόπατρι καὶ τὴν μεγαλοδωρίαν πολλῶν ὁμογενῶν καὶ μάλιστα ἀλλοδαπῶν σοφῶν, τὸ πολυτιμότατον τοῦτο καὶ ἀναγκαιότατον κατάστημα θέλει, σὺν Θεῷ, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον προοδεύσει διὰ τῆς ἰδιαιτέρας προνοίας καὶ πατρικῆς φροντίδος τοῦ φιλομούσου καὶ εὐεργετικωτάτου ἡμῶν Ἄνακτος.

Τυπογραφεῖον ϗ Λιθογραφία.

Διὰ συνδρομῆς τοῦ φιλογενοῦς Κ. Δημίδου, μηχανικοῦ Ἕλληνος, ἐπεσκέφθην τὴν Β. Τυπογραφίαν, κατάστημα νεόδμητον, ἀρκετὰ λαμπρὸν καὶ εὐρύχωρον· θαυμασία μηχανὴ ὑπάρχει ἐν αὐτῷ, τὸ μέγα ἀτμοκίνητον πιεστήριον, τὸ ὁποῖον δἰ οἰκονομίας λόγους κινεῖ νῦν οὐχὶ ἀτμὸς, ἀλλὰ τέσσαρες ἐργάται. Παιδίον θέτει τὰ τυπωτέα φύλλα εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν, ἡ δὲ μηχανὴ ἐκτελεῖ μόνη τὰ λοιπὰ, δηλ. μελανόνει τοὺς χαρακτῆρας, πιέζει, τυπόνει ἑκατέρωθεν τὸ φύλλον ϗ ῥίπτει ἔξω ἐκτετυπωμένον αὐτό. Θαυμάζει τις τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς μηχανῆς ταύτης καὶ γελᾷ διὰ τὸν ἀστεῖον τρόπον, δἰ οὗ ἐκτελεῖ τὰ χρέη αὐτῆς. Ἐντὸς τοῦ ἰδίου οἰκοδομήματος εἶναι καὶ τὸ κατάστημα τῆς Λιθογραφίας, τέχνης πρό τινων ἐτῶν ἐφευρεθείσης ἐν Μονάχῳ ὑπό τινος ἁπλοῦ μηχανικοῦ. Διὰ ταύτης ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον ἐκτυποῦνται γράμματα καὶ εἰκόνες. Διά τινος ἐπὶ τούτῳ κατεσκευασμένης μελάνης γράφεται τὸ τυπωτέον ἐπί τινος φύλλου χάρτου, πλὰξ δ' ἐπιτιθεμένη καὶ πιεζομένη ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀναλαμβάνει ἀκριβῶς τὰ γεγραμμένα, αὕτη τίθεται ἔπειτα ἐν τῷ πιεστηρίῳ, τὸ ὁποῖον ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ μεταδώσῃ εἰς πλῆθος φύλλων, ὅσα παρὰ τοῦ εἰρημένου χαρτίου ἔλαβε· μελανωτὴρ δὲ κυλινδροειδὴς διερχόμενος ἐπ' αὐτῆς, χρίει τοὺς χαρακτῆρας χωρὶς νὰ ῥυπώσῃ ἄλλο μέρος αὐτῆς Τὸ μυστήριον τῆς τέχνης ταύτης συνίσταται εἰς τὴν ἰδιότητα τῆς πλακὸς τοῦ νὰ δέχεται τοὺς χαρακτῆρας, νὰ μεταδίδῃ αὐτοὺς, καὶ, ὅταν διέρχεται ὁ μελανωτὴρ, νὰ μὴ δέχεται ἄλλην πλὴν τῆς ἐπὶ τῶν χαρακτήρων μελάνης.

Νομισματοκοπεῖον.

Ἀπέναντι τῶν προσωρινῶν ἀνακτόρων ᾠκοδομήθη τὸ Νομισματοκοπεῖον, οἰκοδομὴ ἄκομψος μὲν, ἀλλὰ στερεὰ καὶ ἱκανῶς εὐρύχωρος. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει κατὰ τὸ ὑπερῷον καὶ τὸ κατάστημα τῆς Γραμματείας τῶν Οἰκονομικῶν. Ἡ πενία κρατεῖ εἰς ἀργίαν τὰς δἰ ἐκτύπωσιν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μηχανὰς, μόναι δὲ αἱ τοῦ χαρτοσήμου καὶ τῶν χαλκῶν κερματίων διατελοῦσιν ἐνεργοί. Ὁ χαλκὸς διὰ νὰ κατασταθῇ πρόσφορος εἰς ἐκτύπωσιν νομισμάτων χρῄζει πολλῆς προπαρασκευῆς. Ἐντὸς καμίνου ἀναλύεται καὶ καθαρίζεται πρῶτον, χύνεται ἔπειτα ἐντὸς σιδηρῶν τύπων μεταβαλλόμενος εἰς ἐπιμήκη ἐλάσματα ἢ λωρία. Τὰ ἐλάσματα ταῦτα, διὰ νὰ γενῶσιν ἰσοπαχῆ, διέρχονται μεταξὺ δύο χαλυβδίνων κυλίνδρων, οἵτινες συγκροτοῦσιν ἑτέραν μηχανὴν ὑπὸ τεσσάρων ἵππων κινουμένην. Δἰ ἄλλης δὲ μηχανῆς κόπτονται μετὰ ταῦτα εἰς τμήματα κυκλικὰ, καὶ διερχόμενα δἰ ἑτέρας πάλιν ἀποκτῶσιν τὴν χαρακωτὴν, ἢ πριονοειδῆ περιφέρειαν· καθαρίζονται, ἔπειτα λειαίνονται καὶ λαμπρύνονται, καὶ οὕτω προβιβάζονται εἰς τὴν ἐκτυποῦσαν μηχανὴν, ἥτις μεταβάλλει αὐτὰ εἰς τὰ ἐπιθυμητὰ νομίσματα. Τὰς μηχανὰς ταύτας ἐβελτίωσαν, ὡς λέγουσι, καὶ ἐτελειο-

ποίησαν οἱ κινοῦντες αὐτὰς Ἕλληνες ἐργάται. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν καταχρήσεων ὁ χαλκὸς ἀπὸ τῆς μιᾶς μεταδίδεται εἰς τὴν ἄλλην μηχανὴν ζυγιζόμενος ὑπό τινος ἐπιστάτου.

Ἡ πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ χαρτοσήμου μηχανὴ εἶναι οὐχ ἧττον περίεργος, μόλις μέγεθος καὶ ὄγκον Εὐρωπαϊκοῦ πίλου ἔχουσα. Κάτωθεν αὐτῆς ὑπάχουσι δύο σφραγίδες, ἄνωθεν δ᾽ ὁ κινῶν αὐτὴν μοχλός. Ὑπὸ τὰς σφραγίδας τίθενται τὰ φύλλα τοῦ χάρτου ἀνὰ ἓν, στρεφομένου δὲ τοῦ μοχλοῦ ἐκτυποῦνται. Ἐργάτης κινεῖ τὸν μοχλὸν, ἕτερος δὲ θέτει καὶ ἀφαιρεῖ τὰ φύλλα μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

Ἡ μηχανὴ εἶναι πανταχόθεν ἀσφαλῶς περικεκλεισμένη· ἐντὸς δὲ ὑπάρχει μυστικὸς γνώμων σημειῶν ἐν σιωπῇ τὰ ἐκτυπούμενα φύλλα, ὥστε εἶν᾽ ἀδύνατον νὰ καταχρασθῶσιν οἱ ἐργάται ἢ ἄλλος τις. Ὁ κεντρικὸς ταμίας καὶ ὁ τοῦ Νομισματοκοπείου Διευθυντὴς κρατοῦσι τὰς κλεῖς αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν ἱκανῆς ποσότητος φύλλων (100,000,) ἀνοίγουσιν αὐτὴν καὶ παραλαμβάνουσι τὰ τυπωθέντα κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ γνώμονος. Ἐπὶ Λασσάνη ἡ μηχανὴ αὕτη ἐψευδομαρτύρει συνεχῶς, ὡς βεβαιοῦσι πολλοί.

Περίπατος καὶ Θέατρον.

Ὁ κοινότερος καὶ πλέον τῶν ἄλλων συχναζόμενος τῶν Ἀθηνῶν περίπατος εἶναι ἡ λεγομένη τῶν Πατησίων ὁδὸς, ὁμαλὴ ϗ εὐθεῖα, συνέχεια δὲ τῆς τοῦ Αἰόλου.

Τὸ δὲ Θέατρον εἶναι ἀρκούντως κομψὸν, ἀλλ᾽ ὄχι μέγα· οἱ παριστάνοντες ὅμως τὰ Ἑλληνικὰ δράματα φαίνονται πρωτόπειροι οἱ πλεῖστοι, καὶ οὐδεμία σχεδὸν γίνεται ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν φροντὶς πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν, ἐνῷ ἔπρεπε τὸ ἐναντίον.

Ἀπῆλθον καὶ δεύτερον εἰς τὸ περισπούδαστον Πανεπιστήμιον. Οἱ φοιτηταὶ αὐτοῦ, πλὴν τῶν ἀκροατῶν, συμποσοῦνται, νομίζω, περὶ τοὺς τριακοσίους. Εἰς ὅλας τὰς τάξεις ἴδον τοὺς ὁμογενεῖς καθηγητὰς πλήρεις ζήλου καὶ φιλογενείας, καὶ ὅλους τοὺς φοιτητὰς προσεκτικοὺς καὶ ἐνθουσιῶντας πρὸς τὴν παιδείαν· παρευρέθην εἰς τὸ μάθημα τοῦ τῆς φιλολογίας καθηγητοῦ Κυρίου Ἀσωπίου. Ἡ αἴθουσα τῆς παραδόσεως ἦτο πλήρης ἀνυπομόνων ἀκροατῶν· σιωπὴ βαθεῖα καὶ ἀτενὴς προσοχὴ ἐβασίλευεν. Ἀνέβη ἐπὶ τῆς ἕδρας ὁ καθηγητὴς, γέρων χαρίεις καὶ γλυκὺς τὴν ἔκφρασιν, διεξῆλθεν ἱστορικὴν ἔποψιν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν προέταξεν ὡς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοῦ φιλολογίας. Εὔροια λόγου, εὐκολία ϗ χάρις ἐκφράσεως, πλοῦτος ἰδεῶν καὶ βαθεῖα κρίσις καταγοητεύουσι τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ. Ἐλυπήθην ὅτι δὲν ἠξιώθην ν᾽ ἀκροασθῶ ϗ τοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ ῥητορικῆς καθηγητοῦ, τοῦ σοφοῦ ϗ ἐναρέτου Κυρίου Βάμβα, τοῦ σεβαστοῦ μοι διδασκάλου, διακόψαντος τὰς παραδόσεις, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ μεταβῇ τότε εἰς Ναύπλιον, ἵνα ἐκφωνήσῃ τοῦ ἀοιδίμου Δ. Ὑψηλάντου τὸν ἐπιτάφιον. Ἠκροάσθην δὲ τοῦ ἑτέρου καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας Κυρίου Φιλίππου Ἰωάννου. Μ᾽ ὅλον

ὅτι ἡ Γερμανικὴ φιλοσοφία εἶναι τελειοτέρα τῶν ἄλλων, οὔσης ὅμως ϗ τῆς δυσκολωτέρας διά τε τὸ ὕψος καὶ τὴν ἔκτασιν, οἱ πλείονες προτιμῶσι τὴν Γαλλικήν. Ἀλλ' ἡ ἀρίστη τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ μέθοδος, καὶ ὁ ζῆλος καὶ ἡ πολυμάθεια αὐτοῦ, καθιστῶσιν αὐτὴν τερπνὴν καὶ εὔληπτον τοῖς πᾶσιν.

Ναὸς Αἰόλου.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐπεσκέφθην τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς τοῦ Αἰόλου ὁδοῦ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι ἦτο ναὸς Αἰόλου. Ἡ οἰκοδομὴ εἶναι ἅπασα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, κειμένη περὶ τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως πρὸς βοῤῥᾶν, ὀκτάγωνος, πολὺ μετρίου μεγέθους, μόλις 25 ποδῶν τὴν διάμετρον, δύο εἰσόδους πρὸς βοῤῥᾶν ἔχουσα. Σώζεται δὲ αὐτῆς ὁ σηκὸς ϗ λείψανα τοῦ προστυλίου, ἀλλ' ἡ ὀροφὴ εἶναι νέα. Ἐπὶ τοῦ μετώπου ἑκάστης πλευρᾶς ἔξωθεν σώζονται ἀνάγλυφα τῶν ὀκτὼ κυριωτέρων ἀνέμων, ἔργα ὄχι μεγάλης καλλιτεχνίας, ὡς εἰκάζεται, ϗ ὄπισθεν μὲν τοῦ ναοῦ τούτου φαίνεται κυκλοτερὴς μαρμάρινος δεξαμενή, ὄπισθεν δὲ αὐτῆς στοαὶ δύο συνεχεῖς, καὶ αὐταὶ ἐκ μαρμάρου· ταῦτα συνίστων τὴν μεγάλην κλεψύδραν, ἢ ὡρολόγιον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυῤῥήστου. Αἱ στοαὶ εἶναι λείψανα τοῦ ὑδραγωγείου, ἐντὸς δὲ τῆς δεξαμενῆς πίπτον τὸ ὕδωρ ἐδήλου τὸν χρόνον. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, λέγουσι τινὲς, ὅτι δὲν ἦτον, εἰμὴ ἀνεμοδείκτης ἀλλ' οὐχὶ ναὸς Αἰόλου· Τὸ ἀνυπόστατον ὅμως τῆς γνώμης ταύτης καταφαίνεται ἐκ τῆς θέσεως, ἥτις χθαμαλὴ οὖσα, καὶ ὑπὸ τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῶν οἰκοδομῶν κατασκιαζομένη, δὲν ἦτο βεβαίως ἁρμοδία δι' ἀνεμοδείκτην, εἰς τόπον μάλιστα, ὅπου ὑπάρχουσι τοσαῦτα ἄλλα ὑψώματα, προσφορώτατα εἰς τοιοῦτον ἔργον. Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ ναὸς οὗτος δὲν παρουσιάζει τι θαυμαστὸν, καθόσον δύναμαι νὰ κρίνω. Ἴσως ἡ τύρβη τοῦ πέριξ αὐτοῦ πλήθους ἀφαιροῦσα τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐρημίαν, συναφαιρεῖ καὶ τὴν κατανυκτικὴν καὶ σοβαρὰν ἐντύπωσιν, ὁποίαν διεγείρουσιν εἰς τὸν θεατὴν τἄλλα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα μακρὰν τῶν ἀνθρώπων ἠρεμοῦντα.

Ἰλισσὸς, Στάδιον, Καλλιῤῥόη, Λύκειον.

Μετὰ μεσημβρίαν ἐπεσκέφθην τὸν περιώνυμον Ἰλισσὸν, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ὁποίου περιεπάτησαν σπουδαιολογοῦντες οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος ἄνδρες. Ἔῤῥεεν οὗτος ἐκτὸς τῆς πόλεως κατὰ τὸ ἀνατολικονότειον· ἀλλ', ὡς πάντα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐξέλιπον, ἐξέλιπον ἐπίσης καὶ τοῦ Ἰλισσοῦ τὰ ὕδατα· μόλις διακρίνεται ἡ κοιτὶς αὐτοῦ, καὶ ἐνιαχοῦ ἀπαντᾶται θολερώτατον ὕδωρ. Ἡ ξηρότης καὶ τὸ ἐσκαμμένον τῆς κοίτης διακρίνουσι τὸ νησίδιον, ὅπερ ἐσχημάτιζε διὰ τοῦ ῥεύματος, ἵνα ἀσφαλίζῃ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τῆς Δήμητρος, ὅθεν ἐξήρχετο ἡ πομπὴ τῶν μικρῶν Ἐλευσινίων. Σώζονται ἔτι λείψανα τῆς γεφύρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας διήρχοντο οἱ πορευόμενοι εἰς τὸ στάδιον. Τοῦτο δὲ κεῖται πρὸς

ἀνατολὰς τοῦ Ἰλισσοῦ· εἶναι ἔκτασις τετράπλευρος ἐπιμήκης· τὸ πρὸς τὸν Ἰλισσὸν μέρος εἶναι ἀνοικτὸν, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας τρεῖς πλευρὰς ὑψοῦται γῆ ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου. Ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τούτων ὑπῆρχον βαθμίδες, ὅπου ἐκάθηντο οἱ θεαταὶ, σήμερον ὅμως χλόη καλύπτει τὰ πάντα. Εἰς τὸ ἄκρον τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ σαδίου φαίνεται ὀπὴ, διήκουσα μέχρι τοῦ ὀπισθίου ἀνοίγματος· δι' αὐτῆς λέγεται, ὅτι ὑπεξέφευγον οἱ ἡττώμενοι εἰς τὸ στάδιον. Ἡ ὀπὴ αὕτη δὲν φαίνεται τεχνητὴ, μ' ὅλον ὅτι τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς παρουσιάζει τεχνητὴν ὁμαλότητα. Γνώμη εἶναι ὅτι αὕτη ἦτο σπήλαιον, ἐν ᾧ ἐφυλάσσοντο τὰ θηρία, ὅτε ἐπὶ Ῥωμαίων ἐγίνοντο ἐν αὐτῷ θηριομαχίαι. Ἐπὶ τῆς νοτείου πλευρᾶς τοῦ Ἰλισσοῦ ἦτο τὸ Λύκειον, οὐδὲν ἀπολιπὸν ἴχνος. Ἐπὶ τῆς ἰδίας πλευρᾶς, ἀπέναντι σχεδὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, ἔῤῥεεν ἡ μόνη τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν πηγὴ Καλλιῤῥόη, ἡ ἐννεάκρουνος, ὑπὸ Πεισιστράτου κοσμηθεῖσα, κατὰ τὸν Παυσανίαν, ἔνθα ἐδροσίζετο ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Διογένης· σήμερον ὅμως εἶναι ξηρὰ καὶ αὐτὴ· ὁ χρόνος μόλις ἐσεβάσθη ἴχνη τινὰ τῶν κρουνῶν αὐτῆς.

Ναὸς Ὀλυμπίου Διός.
Ἀψὶς Ἀδριανοῦ.

Ἀπὸ τοῦ Ἰλισσοῦ πρὸς βοῤῥᾶν βαδίζοντες εἰς τὴν πόλιν, εὑρέθημεν ἔμπροσθεν δεκαὲξ ὑψηλῶν καὶ ὀγκωδῶν κιόνων, λείψανα τοῦ πρὸ **2020** περίπου ἐτῶν ἀνεγερθέντος μεγίστου καὶ ὡραιοτάτου ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ὁποῖον θάμβος καταλαμβάνει τὸν θεατὴν ἀτενίζοντα εἰς τὰ καταπληκτικὰ ταῦτα λείψανα! καὶ πόσον τὸ θάμβος αὐξάνει, ὅταν ἐνθυμηθῇ, ὅτι **128** τοιοῦτοι γίγαντες, καὶ ἄπειρον πλῆθος ἀγαλμάτων περιεστοίχιζον τὸν ναὸν τοῦτον! Σώζονται ἔτι οἱ ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων τοῖχοι, οἱ πρὸς ἐπιπέδωσιν τοῦ ἐδάφους οἰκοδομηθέντες. Καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ βαρβαρότης καὶ ἡ βία τῶν δυνατῶν συνήργησαν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ναοῦ τούτου· ὁ Σύλλας μετεβίβασε πολλοὺς τῶν κιόνων αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Καπιτώλιον, οἱ Τοῦρκοι μετέβαλον εἰς ἄσβεστον τὰ ὡραῖα αὐτοῦ μάρμαρα· ἐπὶ δὲ τῶν λειψάνων τούτων φαίνονται τὰ ἴχνη τῶν σφαιρῶν, δι' ὧν κατεπολέμησαν αὐτόν. Βορειότερον φαίνεται ἡ ἀψὶς, ἡ πύλη Ἀδριανοῦ, μαρμαρίνη, πολυτελὴς καταφαινομένη ἐκ τῶν λειψάνων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μεγαλοφυΐας ἔργον. Ἐπὶ τῶν μετώπων τῆς πύλης σώζονται ἐπιγραφαὶ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην ν' ἀναγνώσω αὐτὰς διὰ τὸ ὕψος.

Θησεῖον.

Ἔξωθεν τῆς πόλεως πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος ἵσταται ὁ ναὸς τοῦ Θησέως. Πρὶν εἰσέλθῃ τις εἰς αὐτὸν εὑρίσκει πρὸ τῆς εἰσόδου πολλὰς μαρμαρίνας ἕδρας καὶ νίκης ἄγαλμα εὐμέγεθες ἠκρωτηριασμένον, μετακομισθέντα ἀλλαχόθεν εἰς τὸ μέρος αὐτό. Ὁ Ναὸς οὗτος, ἡ τελειοτέρα ἴσως τῶν διασωθεισῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν, περιστοιχίζεται ὑπὸ τριάκοντα δύο κιόνων. Ἐπὶ τῶν μετωπῶν καὶ τοῦ ἀετώματος, φαίνονται ἀνάγλυφα

δυσδιάκριτα εἰς τὸν κάτωθεν ἱςάμενον θεατὴν, ἡ δὲ στέγη τοῦ σηκοῦ, θολωτὴ οὖσα, εἶναι εὐτελὲς ἔργον τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐντὸς τοῦ σηκοῦ εὑρίσκονται τὰ πλειότερα τῶν εὑρεθέντων ἀγαλμάτων, ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων. Εἰσερχόμενός τις καταλαμβάνεται ἀπὸ βαθὺ σέβας, ϗ φοβεῖται νὰ ὁμιλήσῃ δυνατά· μυρίαι κεφαλαὶ ὠχραὶ περικυκλοῦσιν αὐτόν. Τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον νὰ θαυμάσῃ τις ἐκ τῶν περιεχομένων ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου; Τὸ δὲ πρὸ πάντων διεγεῖρον τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἔκπληξιν εἶναι τὸ νεωστὶ ἐκ Μαραθῶνος κομισθὲν μαρμάρινον ἄγαλμα, ἔργον Αἰγυπτιακῆς σχολῆς, εἰκονίζον νεανίαν ἀγένειον μὲ φυσιογνωμίαν ζωηρὰν καὶ ὀργασμὸν ψυχῆς ἐκφράζουσαν· ἵσταται δὲ ὄρθιος ἔχων τὸν μὲν ἕτερον τῶν ποδῶν προβεβλημένον, τὰς δὲ χεῖρας ἐκτεταμένας παρὰ ταῖς πλευραῖς καὶ σφίγγοντα κυλινδρίσκους μικρούς· εἶναι δὲ καὶ τὸ μόνον αὐτόθι ἀκέραιον ἄγαλμα· μικρὰ μόνη βλάβη τοῦ ἄκρου τῆς ῥινὸς καὶ ἡ ὠχρότης προδίδουσι τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ. Ὁ Ναὸς τοῦ Θησέως οὗτος ἐκτίσθη 470 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, λέγεται Δωρίου ἀρχιτεκτονικῆς, ὅλος ἐκ Πεντελικοῦ λίθου.

Ἀκρόπολις.

Ἡ Ἀκρόπολις εἶναι λόφος βραχώδης πρὸς τὸ νοτειοδυτικὸν τῶν νέων Ἀθηνῶν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἀρχαίων κειμένη. Τὰ πρὸς βορρᾶν τείχη αὐτῆς ὀνομάζονται Πελασγικά, τῶν ὁποίων μέγα μέρος εἶναι ᾠκοδομημένον ἐκ κυκλικῶν μαρμάρων, λειψάνων, ὡς λέγουσι, τοῦ ὑπὸ Ξέρξου πυρπολυθέντος ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ὑπὸ τοῦ Παρθενῶνος ἀντικαταςαθέντος ἔπειτα. Εἰς τὴν βάσιν τῶν τειχῶν τούτων ἔξωθεν φαίνεται σπήλαιον ἀβαθὲς, τὸ ἐπὶ τῶν Μηδικῶν σπήλαιον τοῦ Πανὸς κληθὲν, ἀρχαιότερον ἀνῆκον εἰς μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο παρὰ τῇ εἰσόδῳ ὑπάρχουσι νεώτερα ἄλλα τείχη, ἐν εἴδει ἐπάλξεων. Τὸ δὲ πρὸς νότον τεῖχος ὀνομάζεται Κιμώνειον, ὡς ὑπὸ Κίμωνος ἐποικοδομηθέν. Εἰσήλθομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ μέρους, ἀλλ' ἡ εἴσοδος αὕτη δὲν εἶναι κυρίως τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλὰ τῶν μεταγενεστέρων προτειχισμάτων· ἔνδοθεν δὲ εἶναι τὰ Προπύλαια, ἡ ἀρχαία αὐτῆς εἴσοδος.

Προπύλαια.

Τὰ Προπύλαια ὑπὸ Περικλέους οἰκοδομηθέντα ἦσαν ἡ μόνη τῆς Ἀκροπόλεως εἴσοδος, πρὸς δύσιν βλέποντα, καὶ τῶν Ἀθηνῶν τὴν λαμπρότητα εἰς τοὺς ἀνερχομένους προαγγέλλοντα. Ἦσαν δὲ ταῦτα οἰκοδομὴ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, σχῆμα ἔχουσα Περσικῆς σκηνῆς, ἤτο δὲ μεγάλη αἴθουσα μαρμάρινον ἐπίσης ἔχουσα τὴν ὀροφὴν, τὰ τείχη καὶ τὸ ἔδαφος, ἀνὰ ἓξ δὲ μεγάλους Ἰωνικοὺς κίονας ἐπὶ τῆς εἰσόδου καὶ κατὰ μέτωπον. Ἐπὶ τὴν αἴθουσαν ταύτην ἦγε μαρμαρίνη κλίμαξ, πεντάπυλον δὲ μεσότειχον περαιοῦν αὐτὴν εἰσῆγεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐκ δεξιῶν τῶν Προπυλαίων ὑπῆρχε πτέρυξ, ἔνθα ἵσταντο οἱ πυλωροὶ, κατέχοντες τὴν θέσιν ταύτην διὰ νὰ κτυπῶσι

τὰ γυμνὰ τῶν τυχὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ τῶν Προπυλαίων εἰσβαλλόντων πολεμίων. Παρὰ δὲ τὴν θέσιν ταύτην ὑψοῦτο ναΐσκος τῆς Ἀπτέρου Νίκης μαρμάρινος. Ἀριστερόθεν δ' ὑπῆρχε δωμάτιον περιέχον ζωγραφίας περιφήμων τεχνιτῶν. Ὅλαι αὗται αἱ θέσεις ἦσαν τὸ πάλαι πλήρεις ἀγαλμάτων, τὰ ὁποῖα περιγράφει ἐν μέρει ὁ Παυσανίας, ἰδίως δὲ ὑπῆρχεν αὐτόθι κολοσσαῖον ἄγαλμα τοῦ Προπυλαίου Ἑρμοῦ ϗ δύο τῶν υἱῶν Ξενοφῶντος, ἅτινα εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀφιερώθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους Ἀγρίππαν καὶ Αὔγουστον (Παυσ. Ἀττ. ixxii.) Τὴν σήμερον σώζονται τὰ τῶν Προπυλαίων τείχη, τὸ Πεντάπυλον, πολλαὶ τῶν στηλῶν ἠκρωτηριασμέναι, μέρος τῆς κλίμακος, τὰ τείχη τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τελευταῖον ἀνευρεθέντα καὶ ὑψωθέντα, τὰ τείχη τῆς Πινακοθήκης, ἥτις εἶναι πλήρης τεμαχίων, ἀγαλμάτων καὶ πλακῶν μετὰ ἐπιγραφῶν, ἐχόντων τῶν πάντων λεπτότητα τέχνης ἀμίμητον. Πύργος δὲ, ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀνεγερθεὶς, παράκειται τῇ Πινακοθήκῃ. Ἡ δ' ὡραιότης καὶ ἡ τέχνη τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἐκπλήττουσι καὶ τὸν πλέον ἀπειρόκαλον.

Παρθενών.

Ἐκ τῶν Προπυλαίων ἦγεν εἰς τὸν Παρθενῶνα εὐθεῖα ὁδὸς πρὸς τὰ δεξιὰ μικρὸν ἐκκλίνουσα, ἑκατέρωθεν κεκοσμημένη δι' ἀγαλμάτων κατὰ στίχον ἱσταμένων. Ὁ ναὸς οὗτος, ἔχων τὸ πρόσωπον πρὸς ἀνατολὰς, ᾠκοδομήθη ἐπὶ Περικλέους, ἐπιστατοῦντος τοῦ Φειδίου. Ἔχει μῆκος **220** περίπου ποδῶν καὶ **100** πλάτος, περιεστειχίζετο δὲ ὑπὸ **46** ὑψηλῶν κιόνων, ὁ δὲ σηκὸς αὐτοῦ διῃρεῖτο εἰς δύο χωρίσματα, τὸ ἔμπροσθεν, ἑκατόμπεδον καλούμενον, ὕπαιθρον, ἐν ᾧ ἵστατο τὸ περίφημον ἐλεφαντόχρυσον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς· καὶ τὸ ὄπισθεν, ὀπισθόδομος καλούμενον, ἐν ᾧ περιεκλείοντο δημόσιοι καὶ ἰδιωτῶν θησαυροί. Κατὰ τὰς μετώπας, τὸ ἀέτωμα καὶ τὴν ζωφόρον ὑπῆρχον ἀνάγλυφα ἐξαισίου φιλοπονίας, ἔργα Φειδίου τὰ πλεῖστα, παριστάνοντα Παναθηναϊκὴν πομπὴν, ἰδίως δὲ τὰ ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων « πάντα εἰς τὴν Ἀθηνᾶς ἔχει γένεσιν, τὰ δὲ ὄπισθεν ἡ Ποσειδῶνος πρὸς Ἀθηνᾶν ἐστὶν ἔρις ὑπὲρ γῆς » (Παυσ. Ἀττ. ixxiv). Ὁ Παρθενὼν ἦτο ἡ λαμπροτέρα καὶ ἐπιφανεστέρα τῆς Ἑλλάδος οἰκοδομὴ, ὡς καὶ ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἔτι καὶ σήμερον. Σώζονται δὲ οἱ πλειότεροι τῶν κιόνων αὐτοῦ, ἅπαντες ὅμως βεβλαμμένοι· καὶ μέρος τῶν τειχῶν τοῦ σηκοῦ, μέρος τῆς ζωφόρου, τῶν ἀετωμάτων καί τινα τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀναγλύφων. Τοῦ Παρθενῶνος τὴν καταστροφὴν, οὐ μόνον ἡ βαρβαρότης τῶν Τούρκων καὶ αἱ πολιορκίαι κατειργάσαντο, ἀλλὰ καὶ ἡ βέβηλος χεὶρ τοῦ περιβοήτου Ἐλγίνου, ὅστις ἐπέφερεν τὰς μεγαλητέρας πληγὰς, διότι ἀφήρεσε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀναγλύφων, καὶ ἵνα ἀφαιρέσῃ ταῦτα συνέτριβε καὶ ἐκρήμνιζε τὴν οἰκοδομὴν, προθέμενος νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ συλήματα ταῦτα μὲ τὴν καταστροφὴν ϗ ὅλου τοῦ ναοῦ. Λείψανα δὲ τουρκικοῦ μιναρὲ, δι' οὗ ἀνα-

ξαίνει τις ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων, δηλοῦσιν ὅτι πρὸ μικροῦ ἦτο τουρκικὸν τέμενος.

Ἐρεχθεῖον.

Πρὸς βοῤῥᾶν τοῦ Παρθενῶνος εὑρίσκεται ὁ ναὸς Ἐρεχθέως καὶ Πολιάδος Ἀθηνᾶς, μαρμάρινος καὶ αὐτὴ οἰκοδομὴ, ἐν ᾗ πάλαι ὑπῆρχε κολοσσαῖον τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἀπὸ τοῦ Σουνίου διακρινόμενον, ἡ ἱερὰ ἐλαία, τὸ φρέαρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ὑπόγειον, ἐν ᾧ ὑπῆρχον οἱ τάφοι Κέκροπος καὶ Ἐρεχθέως. Ἑκατέρωθεν τοῦ ναοῦ τούτου ὑπῆρχον δύο στοαὶ, ἐξ ὧν ἡ πρὸς νότον ὑπεστηρίζετο ἀπὸ ἓξ Καρυάτιδας. (α) Τοῦ ναοῦ τούτου σώζεται ἐπίσης μέγα μέρος. ὁ σηκὸς, αἱ στοαὶ, οἱ ἡμικίονες καὶ πολλοὶ τῶν κιόνων. Τὰς ἐλλειπούσας δύο Καρυάτιδας ἀντικαθιστῶσι δι᾽ ἑτέρων νέων, πρὸ τριῶν ἐτῶν κατασκευαζομένων ὑπό τινος Ῥωμαίου τεχνίτου, ὅστις πληρώνεται ἁδρῶς χωρὶς νὰ κατορθώσῃ σχεδὸν τίποτε, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἄκομψα καὶ χονδροειδῆ, οὐδὲ ἰδέαν παρέχουσι τῆς τῶν ἀρχαίων λεπτουγίας.

Ἀλλ᾽ ὁ Παρθενὼν, καθὼς καὶ τὸ Θησεῖον καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλληνικοὶ ναοὶ, εἶναι βέβαια μικραὶ ὡς πρὸς τὰς σημερινὰς καὶ τὰς τοῦ Μεσαιῶνος οἰκοδομὰς, πλὴν μεγαλητέρα εὐρυχωρία δὲν ἦτον ἀναγκαία εἰς τοὺς Ἑλληνικοὺς ναοὺς, οἵτινες ᾠκοδομοῦντο μόνον διὰ κατοικίαν τοῦ ἀγάλματος, ὡς καὶ τὸ ὄνομα ναὸς (α) ἐμφαίνει. Οἱ δὲ βωμοὶ ὑπῆρχον ἐκτὸς τοῦ ναοῦ· ἐκτὸς ἐγίνοντο αἱ θυσίαι, αἱ προσευχαὶ καὶ πᾶσα θρησκευτικὴ τελετή.

Ἡ Ἀκρόπολις εἶναι πλήρης λίθων ἀρχαίων, ἐπιγραφῶν, τεμαχίων ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων, διατηρουμένων μὲ ἱκανὴν προφύλαξιν. Ἐντὸς δὲ νέου οἰκίσκου δύναται νὰ ἴδῃ τις πολλὰ εἴδη σκευῶν καὶ ἐπίπλων τῶν ἀρχαίων, ἐκ διαφόρων ὑλῶν κατεσκευασμένων, λάρνακας ὑδρίας, δακρυδόχους, λύχνους, περικεφαλαίας, ξίφη, ἀκόντια, λέβητας, καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅτινα εὑρεθέντα ὑπὸ γῆν εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη μετεκομίσθησαν εἰς τὸ μέρος αὐτό. Παρατηρῶν τις τὰ λείψανα ταῦτα τῆς ἀρχαιότητος, καὶ διανοούμενος, ὅτι πρὸ δύο χιλιάδων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν Ἑλληνίς τις ὑ-

---

(α) Καρυάτιδες, λέξις τεχνικὴ σημαίνουσα στήλας ἐν γυναικείῳ σχήματι, ὁποίας μετεχειρίζοντο ἐνίοτε οἱ Ἕλληνες εἰς δημοσίους οἰκοδομάς. Ὁ Βιτρούβιος γράφει τὴν λέξιν διὰ τοῦ Ι, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀποδίδων τὴν εὕρεσιν αὐτῶν, λέγει ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Κᾶρες εἶχον ἑνωθῆ μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οὗτοι πρὸς καταφρόνησιν καὶ ἐκδίκησιν παρέστησαν τὰς γυναῖκας αὐτῶν ὑποβασταζούσας βαρέα οἰκοδομήματα. Ὁ λόγος οὗτος φαίνεται βεβιασμένος, οὐδὲ δύναται ν᾽ ἀποδειχθῇ ἱστορικῶς. Ἂν ὑποθέσωμεν ὀρθὴν κατ᾽ αὐτὸν τὴν γραφὴν τῆς λέξεως, ἴσως οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ἐλάμβανον δούλους ἐκ Καρίας, ὠνόμασαν οὕτω τὰς δουλικὰς ἔργον ἐκπληρούσας ταύτας εἰκόνας. Ὑπῆρχεν ὅμως καὶ πόλις Καρύαι τῆς Λακεδαίμονος, τῆς ὁποίας αἱ γυναῖκες ἐλέγοντο Καρυάτιδες· πιθανώτερον λοιπὸν ἐκ ταύτης νὰ ἔλαβον τὴ ὀνομασίαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος στῆλαι, ὡς ἰσχυρῶν τινων καὶ ἀνδρωδῶν οὐσῶν τῶν ἐκεῖ γυναικῶν, ἢ δι᾽ ἄλλον λόγον εἰς ἡμᾶς ἄγνωστον. Ἐκ νεωτέρων ὅμως εἰς Αἴγυπτον ἀνακαλύψεων ἀπεδείχθη, ὅτι τοιαύτας στήλας μετεχειρίζοντο καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, παρὰ τῶν ὁποίων πιθανῶς ἔλαβον αὐτὰς καὶ οἱ Ἕλληνες.

(α) Ἐκ τοῦ ναίειν τὸν Θεὸν ἐν αὐτῷ.

θρεύετο διὰ τῆς ὑδρίας ταύτης, ἄλλη ἐλάμβανε μύρον ἐκ τοῦ μυροδοχείου τούτου, στρατιώτης ἐφόρει τὴν περικεφαλαίαν ταύτην ϗ εἰς ἄλλου τὸν μηρὸν ἐκρέματο τὸ ξίφος ἐκεῖνο, κυριεύεται ὑπό τινος ἡδονικοῦ ἀνεκφράστου αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον γοητεύει τὴν ψυχὴν, καὶ συνδέει πάντα ἕλληνα μὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. Ὅταν δὲ πρὸ ποδῶν παρατηρῇ τὰς σιδηρᾶς σφαίρας, αἵτινες κατέστρεψαν τὰς θαυμασίας ταύτας οἰκοδομὰς, κυριεύεται ὑπὸ λύπης ϗ ἀγανακτήσεως, ὁποίαν μόλις δύναται νὰ καθέξῃ.

Ἀπὸ τοῦ νοτείου τῆς Ἀκροπόλεως μέρους φαίνεται ὁ τόπος, ὑπὸ τὸν ὁποῖον εἶναι ἴσως τεθαμμένον τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου· τὰ δὲ λείψανα τοῦ ᾠδείου τῆς Ῥεγίλλης, τοῦ ὑπὸ Ἡρώδου ἀνεγερθέντος, εἶναι πρὸς δυσμὰς τοῦ θεάτρου· φαίνονται καὶ τούτου τινὲς τῶν βαθμίδων, καὶ μέρος τοῦ νοτείου τείχους.

Ἄρειος Πάγος, Πνὺξ, Μουσεῖον.

Ἐξερχόμενός τις τῆς Ἀκροπόλεως ἔμπροσθεν αὐτοῦ βλέπει τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὗ τινος σώζονται αἱ πρὸς ἀνάβασιν βαθμίδες λελατομημέναι ἐντὸς τοῦ βράχου. Νοτειότερον αὐτοῦ τὴν Πνύκα, τῆς ὁποίας σώζεται τὸ βῆμα, ἁπλοῦν ἐπίμηκες ὕψωμα, περικεκυκλωμένον ὑπὸ βαθμίδων λελαξευμένων ἐπὶ τοῦ βράχου, καὶ οἱ πρὸς ἐπιπέδωσιν αὐτῆς χρησιμεύσαντες χθαμαλοὶ τεῖχοι ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ δὲ τῆς Πνυκὸς τὸν λόφον τοῦ Μουσείου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου φαίνονται λείψανα τοῦ ἐπὶ Τραϊανοῦ οἰκοδομηθέντος μνημείου τοῦ Φιλοπάππου· τούτου δὲ σώζεται τὸ πρὸς ἄρκτον πρόσωπον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὁμοιάζον ὑπερμεγέθη κόγχην, ἔχουσαν τοὺς δύο ἐκ τῶν τριῶν πασῶν, ἐν οἷς ἦσαν ἀξιόλογα ἀγάλματα· καὶ τῶν ἀγαλμάτων δὲ τούτων παρέμειναν δύο τεμάχια εἰς τὰς οἰκείας θέσεις. Ἀποχωριζόμενος δὲ μετὰ λύπης ϗ βαρυθυμίας καὶ τούτων, καταβαίνει τις εἰς τὰς νέας Ἀθήνας, ὅπου ἡ τύρβη καὶ ὁ κονιορτὸς, τῶν συναλλαττόντων καὶ τῶν ἁμαξῶν ὁ θόρυβος, ἐξυπνοῦσι τὴν εἰς ἐκστάσεις ἀναρπαγεῖσαν ψυχὴν αὐτοῦ. Ὁποῖον θέλγητρον ἔχει ἡ πλησίον τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος μελέτη τεθλιμμένης καρδίας! ὁποίαν δ' ἐνόχλησιν προξενεῖ ὁ θόρυβος τοῦ κόσμου, ὅστις ὑπομιμνήσκει τὴν ἐν αὐτῷ δυστυχίαν αὐτῆς!

Ποικίλη στοὰ, Πύλη ἀγορᾶς, Μνημεῖον Λυσικράτους.

Κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Αἰόλου, κάτωθεν τοῦ ὁμωνύμου ναοῦ, φαίνεται ἀρχαῖος τοῖχος ἐκ τετραγώνων λίθων ὑψηλός· παράλληλος δὲ τούτῳ, πλησίον τοῦ νεοδμήτου ςρατῶνος, ὑπάρχει τοῖχος ἕτερος ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἐπερειδόμενος εἰς ἑπτὰ κορινθιακὰς στήλας, αἵτινες ὑπεβάσταζον, φαίνεται, ὀροφήν· οὔτε ἀνάγλυφα, οὔτ' ἐπιγραφαὶ σώζονται ἐπὶ τῶν μνημείων τούτων. Ὅθεν ἐξ εἰκασίας μόνον διϊσχυρίζονται τινὲς, ὅτι

ταῦτα εἶναι τῆς Ποικίλης στοᾶς λείψανα· ἄλλοι ὅμως δὲν παραδέχονται τὴν γνώμην ταύτην. Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου ἡ Ποικίλη στοὰ ἦτο οἰκοδομὴ λαμπρὰ, ἐν ᾗ ἦσαν τὰ ἐνδοξότερα τῶν Ἑλληνικῶν κατορθωμάτων εἰκονισμένα. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ἡ θέσις, οὔτε τὸ εἶδος τῆς οἰκοδομῆς περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου, οὔτ' ἄλλος συγγραφεὺς ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τούτου, δύσκολον εἶναι νὰ γνωρίσωμεν, ἂν τῷόντι τὰ ῥηθέντα λείψανα ἀνήκωσιν εἰς τὴν Ποικίλην στοάν. Ἐπειδὴ οἱ ῥηθέντες κίονες προσεγγίζουσι πολὺ τὸν μαρμάρινον τοῖχον, δὲν δυνάμεθα εὐλόγως νὰ ἐκλάβωμεν ὅτι ταῦτα εἶναι λείψανα ναοῦ, διότι οἱ τοὺς ναοὺς περιστοιχίζοντες κίονες ἀπεῖχον ἱκανοὺς πόδας τοῦ σηκοῦ. Ἡ δὲ λαμπρότης τῶν λειψάνων ὑποτίθησι λαμπρὰν ἐπίσης καὶ τὴν οἰκοδομὴν, καὶ ἴσως τοῦτο ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τῶν βουλομένων ἐνταῦθα τὴν Ποικίλην στοάν. Ἡ γνώμη αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἔτι βασιμωτέρα, ἂν ἀπεδεικνύετο, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀπειργάζοντο εἰκόνας καὶ ἐπὶ ὑφασμάτων ἢ σανίδων, ἢ ὅτι αἱ ἐν τῇ Ποικίλῃ στοᾷ εἰκόνες ἦσαν ἐπὶ πινάκων κινητῶν γεγραμμέναι. Ἂν δ' ἐκ τῶν φαινομένων χρωμάτων ἐπί τινος παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως εὑρισκομένου λίθου, καὶ πιθανῶς ἐκ τοῦ τείχους πεπτωκότος, καὶ ἐπί τινος ἐν τῷ Θησείῳ ἀναγλύφου συμπεράνωμεν, ὅτι ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῶν τῆς στοᾶς ἦσαν γεγραμμέναι αἱ εἰκόνες, ἡ γνώμη αὕτη ἤθελε χρήζει ἰσχυρῶν πρὸς ἀπόδειξιν λόγων, διότι τὰ ἐπὶ τῶν σωζομένων τοίχων φαινόμενα τεχνητὰ χαράγματα ἀφήρουν τὴν ἀπαιτουμένην ὁμαλότητα τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ γραφῇ εἰκών.

Πλησίον τῶν μνησθέντων κιόνων, ἐντὸς ξυλίνου περιφράγματος ὑπάρχουσι πολλὰ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα ἠκρωτηριασμένα ἢ καὶ ἐντελῆ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἔργα καλλιτεχνίας τὰ πλεῖστα, πιστὰ ἀπεικονίσματα τῆς φύσεως καὶ πολλῆς σπουδῆς καὶ περιεργείας ἄξια.

Δυσκολεύομαι νὰ ὁρίσω τὴν θέσιν, ἐφ' ἧς εἶναι τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς λεγομένης Πύλης Ἀγορᾶς, ἢ νέας Ἀγορᾶς. Ἂν ὅμως ἀπὸ τοῦ κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως προμνησθέντος σπηλαίου τοῦ Πανὸς βαδίσῃ τις πρὸς βοῤῥᾶν, θέλει ὀλίγον μακρὰν ἀπαντήσει τὴν πύλην ταύτην. Τέσσαρες μετρίου μεγέθους, ἀλλὰ περιτεθραυσμένοι Δωρικοὶ κίονες, ὑποστηρίζοντες ἐπιστύλιον, ζωφόρον, γεῖσον καὶ ἀετώματα, ἅπαντα βεβλαμμένα, εἶναι τὰ σωζόμενα τῆς πύλης ταύτης λείψανα. Ἀμφίβολον εἶναι, ἂν καὶ ἄλλα μέρη, στῆλαι ἢ ὀροφαὶ, ἀφανῆ σήμερον, ἀπήρτιζον τὴν πύλην ταύτην. Πρὸς ἀνατολὰς, ὀλίγα βήματα μακρὰν ταύτης, ὑψοῦται μικρὰ ἁπλουστάτη μαρμαρίνη στήλη, ἢ παραστάτης, ἐφ' ἧς φαίνονται πολλὰ γράμματα ἀρκετὰ καλῶς ἐσχηματισμένα, καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ τόσον ἀρχαῖα ἐκλαμβανόμενα. Τὰ γράμματα ταῦτα ὑπέθεσαν πολλοὶ, ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀρχὴν φαίνεται ἡ λέξις « ἔλαιον », ὅτι ἦσαν τιμολόγιον τῶν ἀρχαίων. Εἰδήμονες ὅμως ἐξετάσαντες ἀκριβέστερον παρετήρησαν, ὅτι εἶναι διάταξις Ῥωμαίου Αὐτοκράτορος,

τοῦ Ἀδριανοῦ. Τὰ εὐχερέστερον ἀναγινωσκόμενα ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων εἶναι τὰ ἐπὶ κεφαλῆς, ἔχοντα οὕτω Κ. Ν. Θ. ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΟΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΝ ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΕΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΚΑΤΑΦΕΡΕΤΩΣΑΝ . . . . . Οὐ μακρὰν τῆς πύλης φαίνονται κατὰ σειρὰν κτισμένα τρία κοῖλα μάρμαρα, μέδιμνοι Ῥωμαϊκοὶ πιστευόμενα.

Πλησιέστερον τῆς Ἀκροπόλεως φαίνεται καὶ τὸ ὑπὸ μὲν τῶν χυδαίων λύχνος Διογένους, ὑπὸ δὲ τῶν εἰδημόνων Μνημεῖον Λυσικράτους καλούμενον· οἰκοδομὴ μικρά, κυκλικὴ, ἑξάστηλος, τῳόντι ἐν εἴδει τουρκικοῦ ὑαλίνου φανοῦ, ὀλίγον μὲν βεβλαμμένη, ἀλλὰ καὶ μικροῦ λόγου ἴσως ἀξία. Εἶχε στηθῆ τὸ μνημεῖον τοῦτο, ὡς ϗ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, εἰς ἀνάμνησιν νίκης ἢ ἀριστεύσεως χοροῦ τῆς τοῦ Λυσικράτους φυλῆς, εἰς ἣν αὐτὸς εἶχε χορηγήσει τὴν δαπάνην.

Εἰς τὰς πλειοτέρας τῶν σωζομένων ἀρχαίων οἰκοδομῶν αἱ στῆλαι εἶναι ῥαβδωταὶ καὶ ἐκ πολλῶν κυκλικῶν τεμαχίων συνιστάμεναι· εἰς πολλὰς δ' ἐξ αὐτῶν ἡ ῥαφὴ, ἢ τὸ σημεῖον καθ' ὃ συνέχονται τὰ τεμάχια ταῦτα, μόλις διακρίνεται μετὰ παρέλευσιν τοσούτων αἰώνων καὶ μετὰ τοσαύτας κατ' αὐτῶν βίας. Τὸ δὲ εἶδος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν πλειόνων εἶναι Δώριον, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ μεγαλοπρεπέστερον ϗ εὐγενέστερον τῶν ἄλλων· διὰ τοῦτο οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες προετίμησαν αὐτὸ εἰς τὰς ἐπισημοτέρας οἰκοδομὰς, καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τούτους μιμούμενοι ἠσπάσαντο πρὸ πάντων τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ταύτην. Τοὺς δὲ ναοὺς ἔκτιζον εἰς ὑψηλὰ καὶ πανταχόθεν ὁρατὰ μέρη. Ἂν τὴν σήμερον ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τὸ Θησεῖον φαίνωνται εἰς τὸ αὐτὸ, ἢ μικρὸν ὑψηλότερον τῆς πόλεως ἔδαφος, αἰτία εἶναι ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο ἐπιχύσεις ἀλλεπαλλήλων καταστροφῶν ὕψωσαν ὑπὲρ τὰς δύο ὀργυιὰς ἴσως τοῦ παλαιοῦ ἐδάφους, ὡς δύναται πᾶς τις νὰ πληροφορηθῇ παρατηρῶν τὸ ἔδαφος τοῦ Αἰολίου ναοῦ, τὸ ὁποῖον κατὰ τοσοῦτον σχεδὸν εἶναι τοῦ νῦν ἐδάφους κατώτερον.

Οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ εἶχον τὸ πρόσωπον ὡς ἐπιπολὺ πρὸς ἀνατολάς· τὴν τοῦ σηκοῦ εἴσοδον εἰς μίαν τῶν πλευρῶν, ἁπλῆν καὶ μικράν, θυρίδες δὲν ὑπῆρχον εἰς τοὺς σηκοὺς, ἂν δὲ οὗτοι εἶχον ὀροφὴν, ἀφίνετο ἀσκεπὲς μικρὸν μέρος, δι' οὗ εἰσήρχετο τὸ φῶς.

Κηφισσὸς, Ἀκαδημία.

Πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς πόλεως, εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας περίπου ὥρας, ῥέει ὁ Κηφισσὸς ποταμὸς, μικρὸς μὲν καὶ ἀβαθὴς, ἀλλὰ διασώζων ἱκανῶς μέχρι σήμερον τὰ ἑαυτοῦ ὕδατα. Ἐπὶ τῶν ὄχθων αὐτοῦ εἶναι οἱ πλειότεροι κῆποι τῶν σημερινῶν Ἀθηναίων· τὸ δὲ μέρος τοῦτο ὀνομάζεται νῦν Σεπόλια. Πλησίον τούτων ὑπάρχει μικρὸν ὕψωμα, ὅπου ὑποθέτουσιν, ὅτι ἦτο ἡ Ἀκαδημία, τόπος τὸ πάλαι κατάφυτος καὶ κατάῤῥυτος, ὅπου ὁ θεῖος Πλάτων καθίδρυσε τὴν σχολὴν αὐτοῦ· νῦν δὲ ξηρὸς ϗ ὅλος ἄδενδρος, οὐδὲν διασώζων ἴχνος τοῦ ἀρχαίου κλέους αὐτοῦ.

Λυκαβητὸς, Ἄγχεσμος, λόφος τῶν Νυμφῶν.

Οὗτοι εἶναι γυμνοὶ καὶ πετρώδεις λόφοι, ἐξ ὧν οἱ δύο πρῶτοι, ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον, κεῖνται ὄπισθεν τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ δ' ἕτερος πλησίον τῆς Πνυκὸς, ὅπου ἤρχισε νὰ οἰκοδομῆται ἤδη τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἀναλώμασι τοῦ ἐν Βιέννῃ φιλογενεστάτου Κυρίου Σίνα· Οὐδένα τῶν λόφων τούτων ἐπεσκέφθην· διότι, ὡς μ' ἐπληροφόρησαν, δὲν ὑπάρχει τι θέας ἄξιον ἐπ' αὐτῶν. Οἱ τρεῖς οὗτοι λόφοι ϗ οἱ ἄλλοι τρεῖς, ὁ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου παρουσιάζουσι φαινόμενον περίεργον· ἅπαντες ἐκ σκληρᾶς πέτρας, ἀπότομοι καὶ βραχώδεις ὑψοῦνται ὡς ξένα σώματα ἐν μέσῳ καλλιεργημένης καὶ καταφύτου πεδιάδος, ὡς σκόπελοι ἐν μέσῳ θαλάσσης.

Ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου ὑπάρχουσι δύο μικρὰ σπήλαια, ἢ δωμάτια ἐντὸς τοῦ βράχου καὶ ἔχοντα ἄνωθεν κωνοειδῆ ὀπήν. Ταῦτα ὀνομάζουσιν οἱ πολλοὶ φυλακὴν τοῦ Σωκράτους, ἄλλοι δὲ λουτρά· ἀλλὰ μήτε τὸ ἓν μήτε τὸ ἄλλο δύναταί τις εὐλόγως νὰ πιστεύσῃ, μηδενὸς ὑπάρχοντος καταπειστικοῦ λόγου. Ἐν γένει δὲ αἱ πλειότεραι τῶν θέσεων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀπαντῶνται εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, ἀδύνατον εἶναι νὰ γνωρισθῶσι σήμερον. Πολλαὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν μνησθεισῶν, αἵτινες νομίζονται τουλάχιστον ἀποχρώντως ἀποδεδειγμέναι, ἀμφισβητοῦνται, διότι οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων περιέγραψεν αὐτὰς, ἢ ἂν περιέγραψεν, ἀπωλέσθησαν αἱ περιγραφαί. Καὶ ὁ Παυσανίας αὐτὸς, ὅστις περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν παρακμὴν μὲν τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῆς λαμπρότητος, ἐν ἀκμῇ ὅμως τῆς ὑλικῆς, μόλις μνημονεύει τῶν θέσεων τούτων. Ἡ περιγραφικὴ αὐτοῦ ἀκρίβεια περιορίζεται εἰς τὰ κινητὰ, οὕτως εἰπεῖν, ἀντικείμενα, οἷον ἀγάλματα, ἀναθήματα, ϗ τὸ ἱστορικὸν αὐτῶν· τῶν δὲ οἰκοδομῶν μόλις ποιεῖται μνείαν, ὀνομάζων μόνον αὐτὰς, διὰ νὰ περιγράψῃ τὰ ἐν αὐταῖς.

Μουσεῖον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας.

Ἀρτισύστατον εἶναι τὸ τοσοῦτον εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἀναγκαῖον τοῦτο κατάστημα. Καίτοι δὲ, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων, πολὺ ἀτελὲς, εἶναι ὅμως πολὺ περίεργον. Περιέχει ἱκανὰ εἴδη πτηνῶν, ἱκανὰ ἔντομα, θαλάσσια ζῶα καὶ ποτάμια, ὀλίγα τετράποδα, ζωόφυτά τινα καὶ πολλὰ ὀρυκτῶν εἴδη· ἅπαντα ἐντὸς ὑαλίνων θηκῶν μετὰ προσοχῆς φυλαττόμενα καὶ καλῶς διατεταγμένα.

Νοσοκομεῖον.

Τὸ στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, κείμενον ἐκτὸς τῆς πόλεως πρὸς τὸ ἀνατολικονότειον, φαίνεται ἔξωθεν οἰκοδόμημα ἀρκετὰ λαμπρὸν, καὶ ἀρκετὰ μεγάλην ἔχον περιοχήν. Τὸ δὲ δημοτικὸν εἶναι μὲν καλῶς καὶ καταλλήλως ᾠκοδομημένον, ϗ ἱκανῶς εὐρύχωρον, ἀλλὰ φαίνεται εἰσέτι ἀνοργάνι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000041469

στον, ἢ κακῶς διευθυνόμενον, καὶ εἰς πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ἐλλειπὲς δι' ἀχρηματίαν.

Νέα Ἀνάκτορα.

Τὰ νέα ἀνάκτορα, ἢ ὁ Βασιλικὸς οἶκος, κεῖνται εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, εἰς θέσιν ὑψηλὴν καὶ κατάλληλον. Οἰκοδομὴ στερεὰ, μεγάλη, τριώροφος καὶ μεγαλοπρεπὴς, διὰ λευκοῦ μαρμάρου κατὰ μέγα μέρος κεκοσμημένη· ἐσωτερικῶς δὲ λαμπρὰν καὶ πολυτελῆ ἔχουσα τὴν διακόσμησιν. Αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν Βασιλικῶν θαλάμων ζωγραφίαι, ἱκανὸν ἔχουσαι μέγεθος, καὶ παριστάνουσαι τὰς ἀξιολογωτέρας μάχας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τοὺς ἐπισημοτέρους ὁπλαρχηγοὺς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, εἶναι ἔντεχνοι, καὶ ὡραῖαι καὶ θέας ἄξιαι. Ἀλλὰ πολὺ μέρος αὐτοῦ εἶναι εἰσέτι ἀτελές. Ὁ δὲ παρακείμενος Βασιλικὸς κῆπος, καίτοι νέος, φαίνεται ἄριστα διατεθειμένος καὶ καλλιεργημένος.

Ἐκκλησίαι.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐκκλησιῶν οὐδεμία εἶναι ἀξία λόγου. Ἤρχισεν ὅμως νὰ οἰκοδομῆται νῦν εὐρύχωρος δημοτικὸς ναός· Πιθανῶς δ' ἐλπίζεται νὰ μὴ βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν ἐπιθυμητὴ ἀνέγερσις τοῦ ἐθνικοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος, ἅμα ἐξομαλυνθεισῶν τῶν νῦν δυσχερῶν περιστάσεων.

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, συμπεριλαβανομένων καὶ τῶν ξένων, συμποσοῦνται, ὡς κοινῶς πιστεύεται, περὶ τὰς τριάκοντα χιλιάδας ψυχῶν. Ἀπροσδόκητον δὲ καὶ λυπηρὸν ἅμα συμβεβηκὸς, ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ ἐπισκόπου Σελλασίας, πρώην Βρεσθένης Θεοδωρήτου, ἀνδρὸς πολλὰ παθόντος καὶ διαπρέψαντος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, συνήργησε νὰ γενῶ μάρτυς αὐτόπτης τῶν βαθέων θρησκευτικῶν αἰσθημάτων τῶν ὁμογενῶν. Πανταχόθεν οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης συνέῤῥεον ἐπὶ δύο ἡμέρας ἵνα ἀσπασθῶσι τὰς χεῖρας τοῦ σεβασμίου τούτου νεκροῦ. Ἡ ἐκφορὰ αὐτοῦ ἐγένετο μεγαλοπρεπής. Ὁ θαυμάσιος Κ. Οἰκονόμος ἐξεφώνησεν ἀπὸ μνήμης ἐπιτάφιον λόγον, ἄξιον τοῦ μακαρίτου καὶ τῆς φήμης τοῦ Ῥήτορος. Ὁ ἄλλοτε διεγείρας τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἑλλήνων, γέρων ἤδη καὶ κεκμηκὼς, ἦλθεν, ὡς φαίνεται, εἰς Ἑλλάδα ἵνα κλαύσῃ τοὺς ἥρωας αὐτῆς καταβαίνοντας εἰς τὸν τάφον.

Τῶν δὲ μηκέτι ἀνευρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων ἡ ἀνόρυξις, καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἡ ἐπισκευὴ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν πρὸ ἑπτὰ ἤδη ἐτῶν συστηθεῖσαν Ἀρχαιολογικὴν ἐν Ἀθήναις ἑταιρίαν, τῆς ὁποίας πρόεδρος εἶναι ὁ νῦν μὲν ἀπόμαχος τοῦ Παρνασσοῦ, ἄλλοτε δὲ τὰ πρῶτα φέρων μεταξὺ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν, Κύριος Ἰάκωβος Ῥίζος. Τοιαῦται ἑταιρίαι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ἐν Ἀθήναις, οὐ μικρὸν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους συντείνουσαι. Ἱκανὰ δὲ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καλῶς διωργανισμένα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα εὑρίσκονται αὐτόθι καὶ καθ' ἑκάστην προβαίνουσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον χάρις εἰς τὸν ζῆλον τῶν ἁπανταχοῦ φιλομούσων ὁμογενῶν.

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις τὴν 29 Ἀπριλίου, 1843.